

Mübâşeretsiz Tasarruf

*Cenab-ı Hakk'ın tasarrufatında mübâşeret yoktur. **Mübâşeret**, ancak iki maddî şey arasında söz konusudur. Maddeden uzaklaştıkça, mübâşeretsiz iş yapmaya doğru yaklaşılr. Meselâ; insan bir kitabı eliyle tutar. El de kitap da maddî olduğu için, bu fiil için mübâşeret lâzımdır. Halbuki göz, aynı kitabı temas etmeden görür. Göz maddî olmakla beraber ışığı kısmen maddeden uzak olduğundan, göz, bu ışık vasıtasıyla kendisi dokunmadan kitabı görebilmektedir. Akıl ise, o kitaptaki mânâları mübâşeretsiz olarak alabiliyor.*

Bir ampul, insanlarla iki tarzda münasebet kurabilir. **Birincisi:** Maddesi itibariyledir. Bu takdirde mutlaka temas lâzımdır. Yani, insanın o ampulü yapabilmesi için mutlaka dokunması icabeder. **İkinci temas ise,** ışığı itibariyledir. *Bu hâlde ampul kendisi mübâşeret etmeden, odada bulunan bütün insanları ve umum eşyayı aydınlatabilir.*

Ampuldeki ışık, elektrik cereyanının bir tezahürü olduğundan, diğer bir cihetle bizi ve odadaki eşyaları cereyan aydınlatıyor. Fakat cereyanın bizimle mübâşereti yoktur. Olsa, cereyana kapılıp ölmemiz lâzım gelir. O hâlde, elektrik cereyanı bize temas etmemekle beraber bizden hariç de değildir.

Güneş, cazibe (çekim) kanunuyla seyyarelerini etrafında döndürmektedir. Güneş bu büyük işi mübâşeretsiz yapmaktadır. Dünya ve diğer gezegenler de bu cazibe kuvvetiyle güneşin etrafında dönmektedirler, fakat bu kuvvet güneşten maddî bir el vasıtasıyla gelmemektedir. Mübâşeretsiz olarak tecelli eden bu kuvvetle gezegenler, güneş etrafında döndükleri gibi, güneşin kendisi de bir kudret tahtında mübâşeretsiz olarak idare edilmektedir.

Adına ne denilirse denilsin ve hangi kanun olarak adlandırılırsa adlandırılınsın, gözün gördüğü bedihî bir hakikat vardır, o da; gezegenlerin mübâşeretsiz olarak seyeran ettirilmeleri gibi, umum sabit yıldızların da bir kudretle mübâşeretsiz olarak durdurulduklarıdır.

Bir mıknatıs da karşısında bulunan bir şeyi temas etmeden kendine çekmektedir. Ondaki çekim kuvvetiyle bu iş yapılmakta ve çivi maddî bir şeyle çekilmemektedir.

İnsan, gaflet nazarıyla, kendisini sadece maddesi itibariyle düşünmekte ve maddî olan eliyle mübâşeretsiz olarak hiçbir iş yapmadığından, mübâşeretsiz tasarrufu inkâra sapsmaktadır. Halbuki insandaki ruh, insan bedenini mübâşeretsiz olarak idare etmektedir. Meselâ; elimizi kaldırdığımız zaman bu kaldırmak fiilini ne ile yapıyoruz? Yani taşı elimizle kaldırdığımız hâlde, elimizi ve kolumuzu ne ile kaldırıyoruz? Bu işi ruh yapıyor ve kolla mübâşereti bulunmuyor.

Diğer taraftan insan, Cenâb-ı Hakk'ın ihsan ettiği cüz'î bir ilim sayesinde yerde durup gökteki füzeleri idare edebiliyor ve onları uykudan uyandırabiliyor. Aklı gözüne inmiş bir kimseye göre bu işin yapılabilmesi için, füzeyle maddeten temas kurulması icabedecektir.

Hareket halindeki bir taksinin tekerleri bir sürücünün ilim ve iradesiyle dönmektedir. İlimle dönmese, taksi bir kayaya çarpacak veya uçuruma yuvarlanacaktır. Tekerlekler ilimle dönmekle beraber, taksiyi süren zatın ilmi o tekerleklerde değildir. Yani ilim tekerleklerle ne dahildir ve ne de hariçtir.

Aynı şekilde, parmağımızdaki hayat ve hareket, ruhtan gelmekle beraber, ruhumuz parmağımıza ne dahildir ve ne de hariçtir. Ruh parmağa dahil olsa, parmak da bir cihetle ruhun bir parçası olur.

Beyinle akıl arasında da aynen bu münasebet vardır. Akıl beyine ne dahildir; ne de hariçtir. Beyin, aklın bir parçası olmadığı gibi, akıl da beyinden hariç değildir.

Mahlûkat arasındaki bu hikmetli ve ibretli tasarrufat temâşa edildikten sonra, maddeden münezze ve müberrâ olan Hâlik-ı Zülcelâl'in tasarrufatında mübâşeret bulunmadığı apaçık anlaşılır. Bununla beraber bu tasarrufun mahiyetini ancak Cenâb-ı Hak bilir...

*Ruhun beden içindeki tasarrufunu anlayamayan aklımızla, ruhun da bedeninde hâlikı ve mutasarrıfı olan **Sâni-i Zülcelâl**'in şunun ve tasarrufunun mahiyetini elbette anlayamayız.*

Dünyamızın cazibe kanunuyla güneşe nasıl takılı olduğunu idrak edemeyen ilmimizle, umum kâinatın hâlikı ve bütün kanunların hâkimi olan **Kadir-i Zülkemâl**'in şununatına vâkıf olabileceğimizi iddia edemeyiz.

Zaten bizim vazifemiz, sadece bu tasarrufatın mübâşeretsiz olduğunu anlamak ve iman etmektir. Bunun, mâhiyet ve keyfiyetini anlamak ise, hiçbir mahlûkun haddi değildir.